

Rok 2014 – rok reforiem na finančnom trhu

Svetová finančná a hospodárska kríza spojená s turbulenciami na globálnych finančných trhoch poukázala na potrebu prísnejšej regulácie viacerých oblastí podnikania v sektore finančných služieb, prípadne prípravy nových pravidiel pre oblasti, ktoré neboli regulované vôbec. Finalizácia týchto regulatórnych zmien si vyžiadala veľký kus práce, hľadanie kompromisov, zdĺhavé rokovania a zložitý legislatívny proces. Dnes však začíname vidieť prvé výsledky tejto práce. Do platnosti vstúpili najdôležitejšie európske nariadenia a smernice, ktorých implementácia sa v súčasnom období finalizuje. Preto možno hodnotiť rok 2014 ako kľúčový z pohľadu reformy regulácie poskytovania a dohľadu nad finančnými službami vo všetkých oblastiach.

Predovšetkým je potrebné spomenúť oblasť bankovníctva, ktorá je vnímaná najcitlivejšie, keďže problémy v globálnom bankovom sektore boli na počiatku finančnej krízy. Európske bankovníctvo prešlo výraznými regulačnými zmenami. Bezo sporu najvýznamnejšou zmenou v oblasti regulácie a dohľadu nad bankami je projekt bankovej únie. Prvým pilierom bankovej únie je jednotný mechanizmus dohľadu (SSM). Je založený na spoločnom dohľade nad najvýznamnejšími bankami v eurozóne a zabezpečovaný z jedného centra, ktorým sa stala Európska centrálna banka (ECB) za intenzívnej spolupráce s národnými dohľadovými autoritami. Od 4. novembra tohto roku, po ročnom prípravnom období, prebrala ECB priamy dohľad nad 120 najvýznamnejšími bankovými skupinami v eurozóne. ECB prevzala kompetencie od národných orgánov dohľadu, avšak tie získali právo spolupodieľať sa na rozhodovaní centra, a to účasťou vo všetkých riadiacich a rozhodovacích orgánoch ECB, a tiež právo byť informované o situácii v bankovom sektore eurozóny.

Podľa pôvodného dizajnu má však banková únia piliere tri. Druhý pilier sa týka riešenia krízových situácií v jednotlivých bankách (tzv. jednotný rezolučný mechanizmus, SRM). Legislatívne je ukotvený najmä v smernici Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností (BRRD) a v nariadení, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií (SRM). Tento legislatívny základ vytvára dobré predpoklady na efektívnu spoluprácu v citlivej oblasti, v ktorej je potrebné hľadať rovnováhu medzi záujmami jednotlivých štátov zúčastnených na príprave riešenia krízovej situácie. Druhý pilier prináša aj celý rad povinností pre

banky a obchodníkov s cennými papiermi vrátane povinnosti platiť príspevky do rezolučného fondu a povinnosti pripravovať ozdravné plány, ale aj silné právomoci pre novovznikajúce rezolučné orgány.

V ostatných rokoch je v centre pozornosti bankových regulátorov otázka kapitálových požiadaviek, a to z pohľadu kvantity i kvality. Práve nedostatok kapitálu bol dôvodom masívneho zachraňovania bánk zo strany štátov počas prvej fázy svetovej finančnej krízy, pričom bolo nutné použiť verejné financie. Tomuto sa snaží predísť nová európska legislatíva, konkrétne nariadenie CRR a smernica o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami (CRD IV), prostredníctvom ktorých sa implementujú svetové štandardy, známe ako Bazilej III, do európskych podmienok. Nariadenie je účinné od začiatku tohto roka. Uvedené reformy, najmä v oblasti kapitálu a likvidity, by mali pomôcť bankám zvládnuť budúce krízy bez pomoci štátov či peňazí daňovníkov.

Reformám sa nevyhol ani sektor kapitálového trhu. Vlajkovou loďou medzi regulátornými opatreniami je nedávno schválená smernica MiFID II spolu s nariadením Európskeho parlamentu a Rady o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFIR), ktoré boli publikované v Úradnom vestníku EÚ v júni 2014. Členské štáty majú povinnosť implementovať smernicu do júla 2016 a do začiatku roka 2017 zaviesť obidva predpisy do praxe. Základným posolstvom reformy je snaha zvýšiť odolnosť a transparentnosť kapitálového trhu a jeho finančných nástrojov vrátane derivátov. Smernica zakotvuje aj lepšiu ochranu investorov a stanovuje prísnejšie pravidlá pre distribúciu produktov.

Oblasť poisťovníctva zaznamenala najvýraznejšie zmeny za posledné desaťročie. Smernica Solventnosť II bola síce schválená už v roku 2009, no k jej transpozícii došlo až po schválení

smernice Omnibus II, ktorá reagovala na novú architektúru orgánov dohľadu, na zmeny vyplývajúce z Lisabonskej zmluvy a tiež na problémy spojené s krátkodobou volatilitou trhových cien pri produktoch obsahujúcich dlhodobé garancie. Z dôvodu testovania navrhovaných opatrení pre dlhodobé garancie bola transpozícia smernice Solventnosť II oddialená, musí sa však uskutočniť v rámci celej EÚ do konca marca 2015. U nás je už legislatívny proces implementácie smernice vo finále. Návrh zákona o poisťovníctve sa v súčasnosti prerokúva v parlamente. Nový režim Solventnosť II prinesie stanovenie kapitálových požiadaviek v závislosti od rizík a tiež princípovo stanovenú reguláciu.

V poslednom období sa do centra pozornosti regulátorov dostáva aj otázka odbornej starostlivosti o tých, ktorí sú užívateľmi finančných služieb, teda spotrebiteľov. Na základe viacerých legislatívnych zmien, ktoré sa vykonali v priebehu tohto roka, Národná banka Slovenska prevezme od začiatku roka 2015 aj zodpovednosť za ochranu finančných spotrebiteľov. K tejto úlohe pristúpime s plnou vážnosťou. Z pohľadu bežného

spotrebiteľa je finančný trh komplikovaný, ťažko zrozumiteľný a preplnený množstvom informácií. Finančný spotrebiteľ sa spravidla vždy dostáva do role toho slabšieho. Centrálna banka bude využívať nové kompetencie tak, aby pre dohliadané subjekty i finančných spotrebiteľov jasne a zrozumiteľne stanovila, aké správanie je v súlade so spotrebiteľskými právami a čo pokladá za porušenie noriem.

Považujem za pozitívny prísľub do budúcnosti, že Európa ako i jednotlivé členské štáty vrátane Slovenska vyslali jasný signál, že vieme spolupracovať a reformovať aj také citlivé oblasti, ako je finančný sektor. Je to nepochybne úspech, že väčšina reforiem už bola implementovaná v praxi. Dovoľte mi na záver vysloviť presvedčenie, že zmeny v regulácii finančných služieb budú dobrou bázou na obnovenie dôvery vo finančný trh. Pretože len funkčný a efektívne fungujúci finančný trh môže prispieť k posilneniu jeho prínosnosti pre rast ekonomiky.

Vladimír Dvořáček
*člen Bankovej rady NBS a výkonný riaditeľ
 útvaru dohľadu nad finančným trhom*

Foto: Marek Gavlík

V októbri navštívila Národnú banku Slovenska predsedníčka Rady pre dohľad jednotného mechanizmu dohľadu Danièle Nouy (vľavo). Jej návšteva súvisela s prevzatím kompetencií v oblasti priameho dohľadu nad bankami Európskou centrálnou bankou. Keďže Slovensko je zapojené do jednotného mechanizmu dohľadu, v rámci svojej návštevy sa D. Nouy stretla s vedením NBS, s pracovníkmi NBS, ktorí spolupracujú s Európskou centrálnou bankou pri výkone jednotného dohľadu, ako aj s predstaviteľmi bánk a pobočiek zahraničných bánk pôsobiacich na slovenskom bankovom trhu. D. Nouy pred oficiálnym začatím výkonu jednotného mechanizmu dohľadu navštívila všetky národné centrálné orgány vykonávajúce dohľad nad bankami v krajinách zapojených do jednotného mechanizmu dohľadu.